

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 4 березня 2026 р. № 216-р

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо формування мережі закладів професійної та
фахової передвищої освіти

1. Ці методичні рекомендації розроблені з метою забезпечення єдиного підходу до розроблення регіональних планів формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти.

2. Дія цих методичних рекомендацій поширюється на державні та комунальні заклади професійної та фахової передвищої освіти, що функціонують як окрема юридична особа або структурний підрозділ закладу вищої освіти.

Дія цих методичних рекомендацій не поширюється на:

- заклади спеціалізованої фахової передвищої освіти;
- заклади професійної освіти із специфічними умовами навчання,
- заклади фахової передвищої освіти із специфічними умовами навчання;
- заклади професійної освіти Державної служби зайнятості;
- військові заклади професійної освіти;
- навчальні центри при установах виконання покарань;
- навчальні центри соціальної реабілітації;

заклади освіти, які перебувають на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України, територіях активних бойових дій та територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінрозвитку, для яких не визначена дата завершення бойових дій або тимчасової окупації.

3. Розроблення регіональних планів формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти здійснюється не рідше ніж один раз на п'ять років виходячи з необхідності:

задоволення освітніх запитів молоді та дорослого населення на здобуття професійної або часткової професійної кваліфікації з урахуванням потреб регіональної освітньої політики, ринку праці та економіки;

забезпечення доступності професійної та фахової передвищої освіти та професійного навчання для молоді та дорослого населення регіону незалежно від місця проживання;

підвищення якості надання освітніх послуг з урахуванням індивідуальних запитів осіб, зокрема з особливими освітніми потребами, а також для забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці;

створення закладів професійної та фахової передвищої освіти на засадах об'єднання малокомплектних закладів за територіальним або галузевим принципами;

забезпечення ефективного використання навчально-виробничої бази закладів професійної та фахової передвищої освіти;

забезпечення раціональної концентрації та ефективного використання матеріальних, фінансових, кадрових ресурсів регіону;

створення регіональних освітньо-виробничих кластерів, які, зокрема, сприятимуть впровадженню дуальної форми здобуття освіти;

залучення інвестицій для оновлення інфраструктури та змісту професійної та фахової передвищої освіти.

У разі потреби до регіональних планів формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти можуть вноситися зміни, зокрема за ініціативою МОН, інших центральних органів виконавчої влади, які є засновниками таких закладів або до сфери управління яких належать такі заклади.

4. Регіональні плани формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти та зміни до них затверджуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями (військовими адміністраціями) за погодженням з МОН, іншими центральними органами виконавчої влади, які є засновниками таких закладів або до сфери управління яких належать такі заклади, за результатами проведення консультацій з органами місцевого самоврядування, спільним представницьким органом організацій роботодавців та об'єднаннями організацій роботодавців, а також об'єднаннями професійних спілок.

5. Для підготовки регіональних планів формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти можуть утворюватися робочі групи при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських держадміністраціях (військових адміністраціях).

До складу робочої групи можуть входити:

представники МОН (за згодою);

керівник органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, заступник голови обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до

компетенції якого належить координація питання функціонування освітньої галузі;

керівник (заступник керівника) та представники структурного підрозділу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, керівник (заступник керівника) структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання освіти та науки;

представники органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань економічного розвитку, представники структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання економічного розвитку;

представники органів місцевого самоврядування (за згодою);

сільські, селищні, міські голови, їх заступники, представники обласних рад, Київської та Севастопольської міських рад (за згодою), на території територіальних громад яких розташовані заклади професійної та фахової передвищої освіти;

представники регіонального об'єднання організацій роботодавців;

представники роботодавців;

представники регіонального об'єднання професійних спілок;

представники центру розвитку професійної освіти;

керівники закладів вищої освіти, до складу яких входять заклади професійної та фахової передвищої освіти;

представники громадських об'єднань, зокрема громадських об'єднань осіб з інвалідністю та громадських об'єднань національних меншин (спільнот) та корінних народів України;

представники регіональної ради професійної освіти.

Керівником робочої групи доцільно призначити керівника органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, заступника голови обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належить координація питання функціонування освітньої галузі, заступником — керівника (заступника керівника) структурного підрозділу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, керівника (заступника керівника) структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання освіти та науки.

Секретарем робочої групи рекомендовано визначити представника структурного підрозділу органу виконавчої влади Автономної Республіки

Крим з питань освіти та науки, структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання освіти та науки.

Робоча група може залучати експертів для виконання певних завдань, зокрема із збору та аналізу інформації.

У робочій групі утворюються підгрупи на рівні районів Автономної Республіки Крим, областей. Підгрупи утворюються з метою збору, аналізу інформації, проведення консультацій із заінтересованими сторонами та підготовки пропозицій щодо формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти, що розташовані на території відповідного району.

До складу підгрупи на рівні району можуть входити:

представники структурного підрозділу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання освіти та науки;

сільські, селищні, міські голови (їх заступники) (за згодою);

представники органу місцевого самоврядування (за згодою);

представники регіонального центру зайнятості;

представники роботодавців;

представники професійних спілок;

представники громадських об'єднань, зокрема громадських об'єднань осіб з інвалідністю та громадських об'єднань національних меншин (спільнот) та корінних народів України;

керівники закладів професійної та фахової передвищої освіти, які функціонують на території району;

представники наглядових рад закладів професійної та фахової передвищої освіти, які функціонують на території району;

керівники закладів вищої освіти, до складу яких входять заклади професійної та фахової передвищої освіти, які функціонують на території району.

Робочій групі доцільно призначити керівником підгрупи на рівні району представника структурного підрозділу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань освіти та науки, структурного підрозділу обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації), до компетенції якого належать питання освіти та науки.

Персональний склад підгруп на рівні району затверджується керівником робочої групи.

До складу робочої групи (у разі потреби) можна включати керівників закладів спеціалізованої фахової передвищої освіти.

Засідання робочої групи та підгруп на рівні районів можуть проводитись очно, у змішаному форматі або дистанційно.

6. Підготовка проекту регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти із зазначенням подальшого плану дій щодо кожного із закладів професійної та фахової передвищої освіти (продовження самостійного функціонування, створення, реорганізація, ліквідація, зміна типу тощо) здійснюється робочою групою на підставі пропозицій, наданих підгрупами на рівні районів.

Під час підготовки пропозицій до проекту регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти підгрупа на рівні району враховує потреби у спеціалістах та фахівцях на регіональному та/або національному ринку праці, демографічні показники, транспортне сполучення, територіальне розташування, соціальні потреби тощо.

7. Підгрупі на рівні району доцільно здійснювати підготовку пропозицій до проекту регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти виходячи з:

необхідності профілізації закладів професійної та фахової передвищої освіти у містах із їх високою концентрацією, зменшення дублювання професійних кваліфікацій та спеціальностей в межах одного району або міста. При цьому доцільно орієнтуватися на скорочення кількості закладів, контингент яких становить менше 300 здобувачів освіти для закладів професійної освіти та 400 здобувачів освіти для закладів фахової передвищої освіти з метою збільшення середньої наповнюваності;

збереження спроможності мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти забезпечувати плановий обсяг прийому і регіональне замовлення та недопущення звуження переліку професійних кваліфікацій і спеціальностей, необхідних для функціонування регіону та держави;

забезпечення не менше 50 відсотків місць у гуртожитках від загальної кількості здобувачів освіти закладів професійної та фахової передвищої освіти. При цьому доцільно враховувати два ключові показники: відсоток дітей, які навчаються у закладах загальної середньої освіти поза територією доступності закладів професійної та фахової передвищої освіти, а також загальну кількість місць у гуртожитках та можливість організації підвезення здобувачів освіти;

врахування частки надходжень до спеціального фонду закладів професійної та фахової передвищої освіти у загальному бюджеті закладу,

показника працевлаштування випускників за даними, отриманими МОН від Пенсійного фонду України в порядку, визначеному Законом України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, та обсягу міжнародного співробітництва як ключових критеріїв оцінки ефективності закладу;

забезпечення входження до мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти тих, у яких частка приміщень, будівель і споруд, спеціально обладнаних для потреб маломобільних груп населення (пандуси, туалетні кімнати, підйомники тощо), відповідає встановленим державним будівельним нормам і потребам регіону, при цьому такі заклади повинні бути максимально рівномірно розподілені за територією для гарантування фізичної доступності;

врахування того, що особам, які належать до національних меншин (спільнот), та корінним народам України гарантується право на вивчення мови відповідних національних меншин (спільнот) та корінних народів України в комунальних закладах професійної освіти або через національні культурні товариства.

8. Пропозиції до проекту регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти формуються підгрупою на рівні району з урахуванням положень пункту 7 цих методичних рекомендацій на основі:

1) аналізу наявної мережі закладів професійної та фахової передвищої та загальної середньої освіти всіх форм власності у районі. З цією метою здійснюється збір і аналіз інформації щодо:

розташування закладів професійної та фахової передвищої освіти і відстані між ними;

віддаленості закладів професійної та фахової передвищої освіти від закладів загальної середньої освіти, закладів професійної освіти Державної служби зайнятості та від підприємств, на яких проходять практику більшість здобувачів освіти закладу професійної та фахової передвищої освіти;

фінансово-господарської діяльності (звіт);

співвідношення загальної проектної потужності закладів професійної та фахової передвищої освіти до кількості учнів 7—9 класів закладів загальної середньої освіти;

закладів професійної та фахової передвищої освіти, які переміщені з тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України та розміщені на базі закладів освіти, що розташовані у районі;

закладів фахової передвищої освіти, що є структурними підрозділами закладів вищої освіти.

Збір і аналіз інформації щодо кожного закладу професійної та фахової передвищої освіти здійснюється у розрізі останніх трьох років, зокрема за такими показниками:

кількість здобувачів освіти в розрізі форм здобуття освіти за кожною професійною кваліфікацією та спеціальністю;

кількість випускників за кожною професійною кваліфікацією та спеціальністю;

кількість здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

кількість здобувачів професійної та фахової передвищої освіти, які мають право на державні пільги та гарантії;

кількість здобувачів освіти, які проживають у гуртожитку;

кількість здобувачів освіти, які не забезпечені гуртожитками;

кількість осіб, які пройшли професійну підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації;

кількість вільних місць у гуртожитку;

відсоток працевлаштування випускників, розрахований за даними, отриманими МОН від Пенсійного фонду України в порядку, визначеному Законом України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”;

стан матеріально-технічної бази та її відповідність сучасним вимогам галузі;

відсоток укомплектованості педагогічними працівниками та рівень їх кваліфікації;

стан інформаційної, архітектурної, цифрової та транспортної доступності;

2) аналізу потреб ринку праці у спеціалістах та фахівцях на рівні району. З цією метою здійснюється збір інформації щодо:

прогнозованого попиту в спеціалістах та фахівцях із залученням підприємств, установ, організацій регіону та прогнози на два та п’ять років;

відповідності планового обсягу прийому та регіонального замовлення на підготовку спеціалістів та фахівців потребам місцевого ринку праці у розрізі професійних кваліфікацій та спеціальностей і закладів освіти;

рівня безробіття населення у розрізі відповідних секторів економіки;

3) аналізу демографічної ситуації на рівні району. З цією метою здійснюється збір інформації щодо ключових показників та тенденції демографічної ситуації в регіоні (прогноз на п’ять років), зокрема щодо кількості випускників закладів загальної середньої освіти (у районі) у поточному році та прогноз на п’ять років.

Робоча група узагальнює пропозиції, підготовлені підгрупами на рівні районів з урахуванням положень підпунктів 16 і 19 пункту 3 розділу X “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про професійну освіту”, проводить консультації із заінтересованими сторонами, готує проект регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти та подає його для погодження МОН, іншими центральними органами виконавчої влади, які є засновниками таких закладів або до сфери управління яких належать такі заклади.

9. У проекті регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти доцільно передбачити:

перелік закладів професійної та фахової передвищої освіти, які підлягають реорганізації, профілізації;

пропозиції щодо подальшого функціонування закладів професійної та фахової передвищої освіти — відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти;

розрахунок потреб у шкільних автобусах для забезпечення підвезення здобувачів до закладів професійної освіти із зазначенням конкретної кількості одиниць транспорту та відповідного обсягу фінансування для їх придбання;

перелік гуртожитків, які потребують модернізації, з обґрунтуванням економічної доцільності;

перелік закладів професійної та фахової передвищої освіти, які потребують модернізації матеріально-технічної бази, зокрема навчального обладнання;

інші положення, необхідні для забезпечення доступної та ефективної мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти.

10. Разом з проектом регіонального плану формування мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти до МОН, інших центральних органів виконавчої влади, які є засновниками таких закладів або до сфери управління яких належать такі заклади, надається:

звіт про аналіз діючої мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти всіх форм власності в регіоні;

звіт про аналіз потреб економіки у спеціалістах та фахівцях на регіональному рівні;

звіт про аналіз демографічної ситуації в регіоні.

11. Рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) закладу професійної та фахової передвищої освіти приймається його засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом відповідно до Законів України “Про професійну освіту” та “Про фахову передвищу освіту”.
